

ספר הישר  
לרבנינו תם  
חלק החידושים

סימן ד. כתובות ס"ג ב' <sup>1</sup> (ס' מ"ד, ס' א')

אף על פי. אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן <sup>2</sup>. כי כמה פעמים יצתה מלפנינו הוראה בטעות על ההיא דאמרי' בפר' אעפ"י אבל אי אמרה מאיס עלי לא כייפינ' לה. והיינו מפרשים על כל הנשים האומרות לבעליהן מאיס עלי. והיה קשה לי הא דאמרי' <sup>3</sup> השמים ביני ובינך יעשו דרך בקשה דלמא נתנה עיניה באחר איכ'. ועוד הא דאמרי' <sup>4</sup> שלא תהא כל אחת ואחת תולה עצמה בגוי ומפקעת עצמה מיד בעלה כל שכן שעל ידי מאיס עלי לא תפקיע לעולם. ועוד קשיא לי דהא כולה שמעתא במורדת מיירא. אך צריך לפרש כולה שמעתא אמורדת. והכי פי' המורדת על בעלה (פוחתא) [פוחתין] לה שבעה טרפעיקין. ובגמ' מפר' מורדת מתשמיש. והדר קבעי היכי דמי מורדת כגון דאמרה בעינא ליה ומצערנא ליה. פי' בעינא ליה אם לא יגרשני ויתן לי כתובתי ומצערנא ליה עד כלות כתובתי ותוספת דידה בשבעה דינרי' לשבת דזימנין הוי בחמש שנים או בעשר שנים. וכמה דאגידא גביה לא יהבי ליה אחריתי. והיא מתכוונת לעגנו ולצערנו אולי יגרשנה ויתן לה כתובתה. והיינו מורדת דפוחתין לה מעט מעט ואינו יכול לגרשה אפי' אם הוא רוצה לגרשה אם אינו נותן לה כתובתה עד שתפחות כל כתובה בשבעה טרפעיקין. אבל אי אמרה מאיס עלי לא כפינן לה. כלומר אי אמרה לא בעינא ליה לא הוא ולא כתובתו אלא הכל אני מוחלת לו לא הויא כמחילה בטעות ולא כייפינן לה לשהות' אולי תחזור בה <sup>5</sup>. אם בעל רוצה לגרשה בלא כתובה יכול לגרשה ואין עליו כתובה דמחלה ליה ומחילה

גמורה היא. מר זוטרא אמר כייפי (ליה) [לה]. כלומ' כופין אותה להשהותה ואולי תחזור בה כדין בעינא ליה ומצערנא ליה דחדא היא ותרוייהו מורדות הויין דכיון דמחמת מרד מוחלת לא הויא מחילה גמורה ואם הבעל רוצה לגרשה נותן לה כתובה. ולא היא כו' <sup>6</sup> אלא כדאמרי' לקמן <sup>6</sup> דמאיס עלי לא הויא מורדת. <sup>7</sup> אבל מורדת דמשהינן תריסר ירחי שתא אגיטא <sup>8</sup> אחר הכרזה אולי תחזור ואם לא חזרה מגרשה בלא כתובה אם ירצה <sup>7</sup>. והוא דפסיק הכא (בתר) כלתיה דרב זביד אימרד משום דאמרד דכלה דרב זביד הוה מרד דמאיס עלי כדמוכח מהפסיד' בלאותיה. דאלו במרד דבעינא ליה ומצערנא ליה לא אמרי' הפסידה בלאותיה דהא אית לה כתובתה. ועוד דפוחתת שבעה דינרי' תנן הפסד בלאות לא תנן. אבל אם לא ירצה הבעל לגרש את אשתו לא כך ולא כך אין לנו לכופו אלא יעגנה לעולם כדמוכח מתני' שאם תפול לה ירושה ממקום אחר פוחת עליה. וכל שמועה זו מיירא כגון שאין הבעל רוצה לגרשה בלא כתובה. (וקמ"ל) [וקיי"ל] שאם היתה מוחלתו על ידי מיאוס מפני שסבורה שהבעל מעכב מפני שכתובתה עליה מרובה אפי' הכי כופין אותה שלא תהא מחילתה מחילה אפי' הוא רוצה לגרשה עד מלאת לו שנה תמימה שלא יהו בנות ישראל הפקר. אבל לאחר י"ב חדש אם ירצה לגרש יגרש ופטור מן הכתובה. וכן פר"ח אם הבעל נותן גט משהינן ליה תריסר ירחי שתא להימלך בה וכן עיקר. ולשון כפינן לה (הטעו) [הטעה] רבותי' להעמיד השמועה בכל הנשים אפי' אינן מורדות מה שלא היה ומה שלא נברא. אבל כל דבר שאין רצונה מיקרי כפייה שמכריזין עליה ומפסידין כתובתה ומעגנין אותה. ותו לא מידי <sup>9</sup>.

1. עיי' תוס' ד"ה אבל. || 2. גיטין מ"ג א'. || 3. נדרים צ' ב'. || 4. גיטין פ"ה ב' ||
5. בכיי' נוסף: 'אבל'. || 6. 'אלא כדאמרי' לקמן' כתוב בכ"י אוקספורד על הגליון, ובכ"י ליתא. || 7. 'אבל... ירצה' ג' לקוי ביתר, ובכ"י 'אבל מורדת' ליתא. || 8. לקמן ס"ד א'. ||
9. השווה ספר הישר הוצ' מק"נ סי' כ"ד (עמ' 39—42).